

Ádám Zoltán „Cigány minták” című kiállítása

© 2018. március (<http://www.cirkart.hu/2018/03/03/adam-zoltan-cigany-mintak-cimu-kiallitasa/>)

♦ [Hegy Csaba \(http://www.cirkart.hu/tag/hegyicsaba/\)](http://www.cirkart.hu/tag/hegyicsaba/)

A megnyitón elhangzott szöveg szerkesztett változata

Dr. Kosztics István (a Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület elnöke): Szeretettel köszöntünk mindenkit a Rácz Aladár Cigány Közösségi Házban, Ádám Zoltán tanár úr kiállításának a megnyitóján; diákokat, tanárokat, művésztanárokat. Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy nyolc év után újra egy önálló kiállításon fogadhatjuk a művész urat. Felkérem Dr. Hegyi Csaba festőművészt, hogy nyissa meg a kiállítást!

Tisztelettel köszöntök Mindenkit!

Ádám Zoltán arra kért, hogy ne olvassak föl egy előre megírt szöveget, hanem élőszóban rögtönözsem a gondolataimat. Kicsit izgatott vagyok ezért amiatt, hogy nem lesz mire támaszkodnom, nem látom még előre pontosan, mit fogok mondani, milyen fordulatokat vesz ez a beszéd.

Induljunk ki talán az indiai fríz motívumából. Egyik lényeges tulajdonsága, hogy csak akkor ismerhetjük meg, ha a szemünkkel végigpásztázzuk: vagyis nem felel meg annak az első benyomásnak, amit a pusztá, egyszeri rátekintés nyújt, tehát, hogy ismétlődésekből, szimmetriákból állna. Ez fontos különbség a nyugati mintához képest, hiszen abban, akár szimbolizál valamit, akár jelentés nélküli – mintegy önmagáért a szépségért, a természetből vett képek révén alakítja ki az ismétlődéseket – pont a fordítottja történik. Első ránézésre azt gondoljuk, hogy nincsenek benne ismétlődések és szimmetriák, és csak a tüzetesebb vizsgálat során ismerjük fel, hogy ezek igenis jelen vannak. Ha a kulturális sokszínűség közepette a végtelékig megpróbáljuk leegyszerűsíteni az ismereteinket, akkor mégiscsak igaz, hogy a kelet és a nyugat, ami ezeket a különbségeket rendszerezhetővé teszi.

(http://www.cirkart.hu/wp-content/uploads/2018/02/adam_3.jpg).

A cigány minta – mint általában a minta, az ornemens és az ornamentika, minden látszat ellenére – az évezredek során alig-alig változott. Ha igazán mélyen, divatos szóhasználattal, kulturális identitásunk végérvényes elemeire kívánunk reflektálni, akkor kézenfekvőnek tűnhet, ha épp a mintát hívjuk segítségül. Amióta a XIII–XIV. században, telepesekként, nomád életformával a cigányság ezekre a területekre költözött mindvégig megőrizte identitását. Mind a mai napig tehát fellelhetjük a cigányság jellegzetességeit, bármely műfajban is keressük azokat. Épp az imént láttam fiatalasszonyokat ezekben a szép viseletekben. Ha megnézzük a mintákat – akár a lányok, asszonyok ruházatán vagy akár Ádám Zoltán képein –, akkor észrevehetjük, hogyan tanúskodnak cigány identitásuk folytonosságáról.

Cigány minták a címe ennek a kiállításnak, de ezzel párhuzamosan, két nagyon erőteljes nyugati motívum is megjelenik a képeken. Az egyik a kereszt, a másik pedig valójában nem is motívum, hanem egy képrendező elv, a szárnyas oltár. A képekre jellemző műfaji sajátosság, hogy az egymásra kerülő rétegek egymással mintegy összeszövődnek. Itt nem szötteket látunk, miközben a viselethez tartozó minta alapvetően szöttek. Modern jelenség, hogy a szöttek háttérbe szorult, és például festett mintás anyagokkal helyettesítik az eredetileg szövött, hímzett selymekendőt. De ez a kollázs technika a könyvragasztóval – szimbolikus jelentőségű, ahogy Ádám Zoltán a könyvkötéshez használt ragasztó segítségével alkotja meg ezeket a képeit –

valahogy mégiscsak a szőttéshez fog visszatérni. A festett mintás vászondarabok olyan terület mintát jelenítenek meg, amelyben nem az ismétlődés a legfőbb jellemző, hanem éppen hogy a természetes szétterülés; amilyen például egy virágos mezőn van. Persze, abban is vannak ismétlődések, de azok szabálytalannak vagy rendezett káosznak tekinthetők. Ádám Zoli ezt szétvágja, és ebből alkotja meg a képeket. A mögöttünk látható legnagyobb méretű kollázs – de végeredményben az összes kép ezen a kiállításon – a festőiséggel és a festménnyel függ össze. Olyan anyagokból van összeragasztva, amelyek, ha nem is éppen szoknyaként, de mindenesetre arra utalóan vannak jelen; vagy egy sátorszerű forma rajzolódik ki belőlük.

Nem nehéz fölismerni azt a különbséget, ami az idők kezdete óta jellemezte a letelepedett népek és a nomád népek kultúráját. Számomra nagy erővel megmutatkozó törekvés, ahogy egységet teremtenek és mutatnak fel ezek a festmények. A saját kultúrájukat megőrizni akaró, vágyó és bizonyos értelemben erre kényszerülő emberek, és egy saját, személyes készítés közötti egységet. Egy olyan karnyújtásról, szembenézésről, esetenként talán baráti ölelésről van itt szó, amire mindig is, de ma még talán nagyobb erővel kell hogy figyelmeztessük egymást. Miközben a festő megmutatja saját, keresztény tradíciójának formaelemeit, nem akarja elfedni vagy megszüntetni ezt a markáns identitásformáló eszközt, a cigány mintát. Körülbelül egy hete találkoztunk itt Zolival, aki az Ószövetség egyik könyvének két szakaszára hivatkozott. És abban tényleg, egészen meglepő módon a festészet kérdéseire tartozó szövegrészek is vannak. Amikor itt a színeknek a festői elrendezését, az anyagnak ezt a profán megjelenését, az aranynak az alkalmazását, a sátonak, a ruhának, egyáltalán a színnek, a vörösnek, a kárminnak, a kéknek, a rézoxid zöldnek a fölfestését látom, nagy örömmel és egyúttal megdöbbenéssel tudtam azonosítani az erre vonatkozó bibliai szövegrésszel.

Úgy tartják, hogy a mintának a nomád népeknél – a cigányságnál is, ahogy az megőrzi az indiai eredetet – mágikus, kultikus tulajdonságokkal is rendelkeznie kell. E tulajdonság pedig mintegy megfeleltethető a nem nomád, európai népek, a kereszténnyé lett európaiság képének, vagyis – a mintával szemben – az ikonikus képnek. Ha a nem ikonikus, kultikus minta és a nem idolatrikus, nem blaszfémikus ikonikus kép mélyére tekintünk, akkor reciprok módon valami közöset vehetünk észre bennük. Ez pedig az antropomorfizmus. A minta lehetővé teszi, még az indiai fríz motívumban is az emberi alak beelátását – és ez csak esetenként pusztán pareidolia –, ahogy az emberi alaknak az ikonikus képe is lehetővé teszi az absztrakt abszolútumnak a megjelenését. Ez a kiállítás éppen ezt a kettősséget reprezentálja számomra.

A magyar festészetben, a 80-as években, Ádám Zoltán pályájának kezdetén, még főiskolás hallgatóként részese volt egy nagy erejű ambíciónak, amit új szenzibilitásnak hívtak. Ennek a törekvésnek, emblematikusan a francia posztmodern filozófia volt a forrása. Vannak olyan nézőpontok, ahonnan értelmezve a posztmodern filozófia több tétele nem más, mint merő imposztorság. Ugyanis a posztmodern teória egyik lényeges gondolata az volt, hogy nincsenek tovább, vagy érvényüket veszítették a „nagy narratívák”. Melyek lennének ezek a „nagy elbeszélések”? Ezek közül az egyik legnagyobb – ami Európára mintegy 2017 éve óriási hatást gyakorol – az Ószövetség. Az az ív, ami a 80-as évek óta, vagyis közel harminc éve eltelt – benne Ádám Zoltán tevékenysége, és nemcsak ezen a kiállításon, hanem korábról is – mindezt

megcáfolta. Úgy tűnik, ezek a képek mintha azt üzennék, hogy nem tudunk a nagy narratíváktól megszabadulni, és ennek élő bizonyítéka, hogy e meg nem szabadulás közepette vagyunk képesek kart nyújtani ezúttal is a keresztény magyar és a tradícióihoz hű cigányság között. Ezekkel a zárszavakkal szeretném a kiállítást megtisztelő figyelmükbe ajánlani.

Galéria megtekintése

 (<http://www.facebook.com/sharer.php?u=http://www.cirkart.hu/2018/03/03/adam-zoltan-cigany-mintak-cimu-kiallitasa/>) ([mailto:?subject=Ádám%20Zoltán%20,,Cigány%20minták"%20című%20kiállítása&body=%20http://www.cirkart.hu/2018/03/03/adam-zoltan-cigany-mintak-cimu-kiallitasa/](mailto:?subject=Ádám%20Zoltán%20,,Cigány%20minták))

➤ [Kiállítás \(http://www.cirkart.hu/category/kiallitas/\)](http://www.cirkart.hu/category/kiallitas/)

[Főoldal \(http://www.cirkart.hu\)](http://www.cirkart.hu) [Archívum \(http://www.cirkart.hu/archivum/\)](http://www.cirkart.hu/archivum/)

[Galéria \(http://www.cirkart.hu/page-galeria/\)](http://www.cirkart.hu/page-galeria/)

[Szemle \(http://www.cirkart.hu/category/szemle/\)](http://www.cirkart.hu/category/szemle/)

[Tanulmány \(http://cirkart.hu/category/tanulmany/\)](http://cirkart.hu/category/tanulmany/)

Cirka Művészeti Folyóirat | Kiadó: Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar

Felelős kiadó: Prof. Dr. Lakner Tamás | Főszerkesztő: [Hrubi Attila](#)

(<mailto:%68%72%75%62%69%2e%61%74%74%69%6c%61@%67%6d%61%69%6c.%63%6f%6d>)

Szerkesztőség: Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar, H-7622 Pécs, Zsolnay Vilmos u. 16.

+36 72 501 540 /22875 | [cirkart.hu \(http://cirkart.hu\)](http://cirkart.hu) | art.cirka@gmail.com

(<mailto:%61%72%74%2e%63%69%72%6b%61@%67%6d%61%69%6c.%63%6f%6d>) | ISSN 2498-7069

[WordPress \(http://wordpress.org/\)](http://wordpress.org/) | Téma: [Zircone \(http://www.iris-studio.es/\)](http://www.iris-studio.es/) | Grafika: [Simon Ádám \(http://adamsimon.hu\)](http://adamsimon.hu)